Ympäristöministeriö, Rakennetun ympäristön osasto, *2.10.2017*
Lähiympäristön ja asumisen ryhmä

Ruokakuntakäsitteen soveltamisesta opiskelijoiden yhteisasumisessa – välilliset vaikutukset asuntopolitiikkaan

Ympäristövaliokunnan kuuleminen 3.10.2017

Asumistukilain muutoksen (YmVM 19/2016 vp, HE 231/2016 vp) yhteydessä hyväksyttiin lausuma, jonka mukaan ”*eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveysministeriö ryhtyy toimenpiteisiin yhteisasunnossa asuvien aseman arvioimiseksi asumistukijärjestelmässä ja selvittää ruokakuntakäsitteen mahdollisen uudistamistarpeen.”*

Suurin osa opiskelijoista asuu yksityisiltä markkinoilta vuokratuissa asunnoissa tai omistusasunnoissa, ja vain 27 prosenttia opiskelijoista asuu erityisessä opiskelija-asunnossa. Tavoitteena kuitenkin on ollut, että puolet lapsuudenkodin ulkopuolella asuvista opiskelijoista asuisi opiskelija-asunnoissa. Kaikista korkeakouluopiskelijoista 37 prosenttia asuu yksin omassa taloudessa tai soluasunnossa, joka kolmas asuu puolison kanssa kaksin ja noin joka kymmenes asuu puolison tai lasten kanssa. Vain noin 15 prosenttia opiskelijoista asuu niin sanotussa yhteistaloudessa tai kimppakämpässä. Vanhempien tai sukulaisten luona asuminen on korkeakouluopiskelijoilla vähäistä Suomessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriön opiskelijatutkimukset 2010, 2014 ja 2017).

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n Asuntotuotantotarve 2040 -selvityksen (2016) mukaan opiskelijoiden asunnontarve keskittyy kasvukeskuksiin, joissa valtaosa korkeakouluista sijaitsee. Opiskelijoiden asuntotilanne on vaikein syksyisin, kun uudet opiskelijat hakevat asuntoa opiskelupaikkakunnistaan. Edellä mainittu asumistukijärjestelmän muutos, jossa opiskelijat siirrettiin yleisen asumistuen piiriin, vaikuttaa myös osaltaan opiskelijoiden asumiskustannuksiin ja -ratkaisuihin. Osalla opiskelijoista tuen määrä kasvaa ja osalla pienenee. Toisaalta kimppa-asuminen voi hankaloitua ruokakuntakohtaisen asumistuen vuoksi ja tarve solmia erillisiä vuokrasopimuksia kasvaa.

Seurauksena edellä mainitusta muutoksesta voi olla yhteisasumisen suosion vähentyminen ja se, että opiskelijat etsivät omaa asuntoa välttääkseen yhteisasumiseen liittyvät ongelmat. Tämä puolestaan johtaa todennäköisesti pienten asuntojen kysynnän lisääntymiseen, mikä nostaa niiden vuokra- ja hintatasoa. Erityisesti pienistä ja kohtuuhintaisista asunnoista on pulaa varsinkin Helsingin seudulla. Koska asunnoista on pulaa, vastaavasti asuntojen hinnat ja vuokrat ovat korkeita. Näin ollen mikäli kilpailu pienistä asunnoista edelleen kiihtyy, nostaa se puolestaan asuntojen hintoja ja vuokria sekä vaikuttaa siten välillisesti muidenkin väestöryhmien asumiseen. Toisaalta on huomattava, että yhteistaloudessa tai kimppakämpissä asuvien opiskelijoiden määrä on suhteellisen pieni suurten kaupunkien kaikkiin vuokra-asujiin suhteutettuna. Lisäksi ongelma koskee lähinnä vain yksityisillä vuokramarkkinoilla asuvia opiskelijoita, sillä valtaosassa opiskelija-asuntoyhteisöjen soluasunnoista solmitaan erilliset vuokrasopimukset asukkaiden kanssa.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että kasvukeskuksiin tuotetaan nykyistä enemmän kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, mukaan lukien opiskelija-asuntoja. Käytännössä kaikki opiskelija-asunnot rahoitetaan ympäristöministeriön hallinnonalalle kuuluvilla korkotukilainoilla ja erityisryhmien investointiavustuksilla. Ympäristöministeriössä on

parhaillaan käynnissä lainsäädäntöhanke, jolla korkotukijärjestelmän ehtoja muutettaisiin siten, että järjestelmä toimisi nykyistä tehokkaammin ja kannustaisi rakennuttajia tuottamaan kohtuuhintaisia vuokra- ja asumisoikeusasuntoja nykyistä enemmän. Asiaa koskeva luonnos hallituksen esitykseksi on parhaillaan lausuntokierroksella. Lisäksi ympäristöministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö ovat parhaillaan käynnistämässä selvitystä, jossa kartoitetaan opiskelija-asuntojen määrällinen tarve tulevina vuosina keskeisillä opiskelupaikkakunnilla sekä arvioidaan, tulisiko opiskelija-asuntotarjontaa lisätä esimerkiksi kaupunkien keskustoissa tai oppilaitosten läheisyydessä. Lisäksi selvitetään, millaisia muutos- ja kehittämistarpeita jo olemassa olevalle opiskelija-asuntokannalle aiheutuu nykyisestä ja lähitulevaisuudessa odotettavissa olevasta asuntokysynnästä.